

Erfaringer med udgivelse af bogen

Danmarks Helsager – Den Tofarvede Udgave 1871-1905

Lars Engelbrecht

Tofarvet seminar
7. januar 2023

Mit formål med at skrive bogen

- At **fejre 150-året** for udgivelsen af de tofarvede helsager og Danmarks første brevkort
- At dokumentere **38 års studie** af mit primære samlersområde
- At **øge interessen** for at samle og studere helsager
- At læseren med bogen kan lave **en fuldstændig analyse af enhver tofarvet helsag** – både om varianterne og om anvendelsen. Det er aldrig set før i en bog om helsager.

DANMARKS HELSAGER

DEN TOFARVEDE UDGAVE 1871 - 1905

Bind 1: Helsagernes fremstilling og varianter

Lars Engelbrecht

DANMARKS HELSAGER

DEN TOFARVEDE UDGAVE 1871 - 1905

Bind 2: Helsagernes anvendelse

Lars Engelbrecht

Bind 1 – Helsagernes fremstilling og varianter

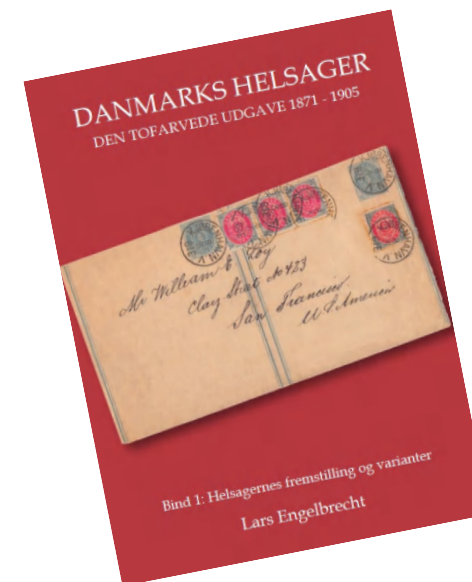
Bind 2 – Helsagernes anvendelse

Indhold – oversigt

Bind 1 – Helsagernes fremstilling og varianter

1. Historien om de tofarvede helsager	17
2. Helsagstyperne og deres kendetegn.....	27
3. Oversigt over tofarvede helsager.....	43
4. Produktionen.....	71
5. Essays, prøvetryk & specimens.....	107
6. Varianter.....	147

Bind 2 – Helsagernes anvendelse

7. Takster	435
8. Frankeringer.....	471
9. Specielle anvendelser	555
10. Stempler	599
11. Etiketter	677
12. Påtegninger	695
13. Statistik over helsagernes anvendelse.....	723

3. Oversigt over tofarvede helsager

3.1 Brevkort

EB1 – 2 skilling

Officiel udgivelse
1.4.1871

Første levering
EB1a (1. tryk): 29.3.1871
EB1b (2. tryk): 29.4.1874

Sidste levering
EB1a (1. tryk): 7.12.1871
EB1b (2. tryk): 3.6.1874

Efterfulgt af
EB3 – 4 øre – 1.1.1875

Ugyldig
27.1.1891

På tænkt anvendelse
Lokal takst:
1.4.1871-31.12.1874: 2 skilling
Tryksagstakst:
1.4.1871-31.12.1874: 2 skilling

Oplag¹
EB1a (1. tryk, 1871): 210.180
EB1b (2. tryk, 1874): 52.700
Inddraget: 48.380
EB1 i alt: 214.500

Tidligst registrerede anvendelse
EB1a: 1. tryk: 3.4.1871
EB1b: 2. tryk: 6.6.1874

Katalognummer
Skilling: EB1
Ringstrøm: 1
Michel: P1
Higgins & Gage: 1

Karton

Tryk 1 er oftest på let brunligt karton, mens tryk 2 er på lyst karton.

Farvevarianter

EB1 F1: Mørk ultramarin - Tryk 1 (1871)
EB1 F2: Mellem ultramarin - Tryk 1 (1871)
EB1 F3: Lys ultramarin - Tryk 2 (1874)

Yderligere information

Varianter i farverne: Se afsnit 4.7.1
Varianter i værdimærket: Se afsnit 6.3
Varianter i ramme og tekst: Se afsnit 6.3.1 og 6.3.2
Trykopstilling: Se afsnit 6.3.3
Registrerede frankeringer: Se afsnit 8.1.1

Pris

2 skilling pr. stk.
2 Rd. for et bundt med 100 stk.

¹ Bruttooplaget af 2 skilling har hidtil i litteraturen været angivet til at være 268.880, men ved nærmere gennemgang af postvæsenets protokoller (se appendiks 4) er det samlede bruttooplag 6.000 stk. mindre end tidligere angivet. Dette skyldes en delvis ulæselig håndskrift ved en enkelt aflevering. Det totale antal afleverede kort er således 262.880, hvoraf 48.380 stk. blev destrueret ved overgangen til øre, og det korrekte nettooplag bør herefter opgives til at være 214.500. Læs mere i artiklen Engelbrecht (2001).

3.1 Brevkort

EB1 – 2 skilling

Officiel udgivelse

1.4.1871

Første levering

EB1a (1. tryk): 29.3.1871

EB1b (2. tryk): 29.4.1874

Sidste levering

EB1a (1. tryk): 7.12.1871

EB1b (2. tryk): 3.6.1874

Efterfulgt af

EB3 – 4 øre – 1.1.1875

Ugyldig

27.1.1891

På tænkt anvendelse

Lokal takst:

1.4.1871-31.12.1874: 2 skilling

Tryksagstakst:

1.4.1871-31.12.1874: 2 skilling

Karton

Tryk 1 er oftest på let brunligt karton, mens tryk 2 er på lyst karton.

Farvevarianter

EB1 EB1: Mørk ultramarin – Tryk 1 (1871)

På tænkt anvendelse

Lokal takst:

1.4.1871-31.12.1874: 2 skilling

Tryksagstakst:

1.4.1871-31.12.1874: 2 skilling

Oplag¹

EB1a (1. tryk, 1871): 210.180

EB1b (2. tryk, 1874): 52.700

Inddraget: 48.380

EB1 i alt: 214.500

Tidligst registrerede anvendelse

EB1a: 1. tryk: 3.4.1871

EB1b: 2. tryk: 6.6.1874

Katalognummer

Skilling: EB1

Ringstrøm: 1

Michel: P1

Higgins & Gage: 1

Karton

Tryk 1 er oftest på let brunligt karton, mens tryk 2 er på lyst karton.

Farvevarianter

EB1 F1: Mørk ultramarin - Tryk 1 (1871)

EB1 F2: Mellem ultramarin - Tryk 1 (1871)

EB1 F3: Lys ultramarin - Tryk 2 (1874)

Yderligere information

Varianter i farverne: Se afsnit 4.7.1

Varianter i værdimærket: Se afsnit 6.3

Varianter i ramme og tekst: Se afsnit 6.3.1 og 6.3.2

Trykopstilling: Se afsnit 6.3.3

Registrerede frankeringer: Se afsnit 8.1.1

Pris

2 skilling pr. stk.

2 Rd. for et bundt med 100 stk.

¹ Bruttooplaget af 2 skilling har hidtil i litteraturen været angivet til at være 268.880, men ved nærmere gennemgang af postvæsenets protokoller (se appendiks 4) er det samlede bruttooplag 6.000 stk. mindre end tidligere angivet. Dette skyldes en delvis ulæselig håndskrift ved en enkelt aflevering. Det totale antal afleverede kort er således 262.880, hvoraf 48.380 stk. blev destrueret ved overgangen til øre, og det korrekte nettooplag bør herefter opgives til at være 214.500. Læs mere i artiklen *Engelbrecht (2001)*.

EB1 – 2 skilling

Officiel udgivelse
1.4.1871

Første levering
EB1a (1. tryk): 29.3.1871
EB1b (2. tryk): 29.4.1874

Sidste levering
EB1a (1. tryk): 7.12.1871
EB1b (2. tryk): 3.6.1874

Efterfulgt af
EB3 – 4 øre – 1.1.1875

Ugyldig
27.1.1891

På tænkt anvendelse
Lokal takst:
1.4.1871-31.12.1874: 2 skilling
Tryksagstakst:
1.4.1871-31.12.1874: 2 skilling

Oplag¹
EB1a (1. tryk, 1871): 210.180
EB1b (2. tryk, 1874): 52.700
Inddraget: 48.380
EB1 i alt: 214.500

Tidligst registrerede anvendelse
EB1a: 1. tryk: 3.4.1871
EB1b: 2. tryk: 6.6.1874

Katalognummer
Skilling: EB1
Ringstrøm: 1
Michel: P1
Higgins & Gage: 1

Karton
Tryk 1 er oftest på let brunligt karton, mens tryk 2 er på lyst karton.

Farvevarianter
EB1 F1: Mørk ultramarin - Tryk 1 (1871)
EB1 F2: Mellem ultramarin - Tryk 1 (1871)
EB1 F3: Lys ultramarin - Tryk 2 (1874)

Yderligere information
Varianter i farverne: Se afsnit 4.7.1
Varianter i værdimærket: Se afsnit 6.3
Varianter i ramme og tekst: Se afsnit 6.3.1 og 6.3.2
Trykopstilling: Se afsnit 6.3.3
Registrerede frankeringer: Se afsnit 8.1.1

Pris
2 skilling pr. stk.
2 Rd. for et bundt med 100 stk.

¹ Bruttooplaget af 2 skilling har hidtil i litteraturen været angivet til at være 268.880, men ved nærmere gennemgang af postvæsenets protokoller (se appendiks 4) er det samlede bruttooplag 6.000 stk. mindre end tidligere angivet. Dette skyldes en delvis ulæselig håndskrift ved en enkelt aflevering. Det totale antal afleverede kort er således 262.880, hvoraf 48.380 stk. blev destrueret ved overgangen til øre, og det korrekte nettooplag bør herefter opgives til at være 214.500. Læs mere i artiklen *Engelbrecht (2001)*.

Korrektion af oplag

Fx:

	Tidligere opgivet	Korrekt oplag
EB1 – 2 sk brevkort	220.500	214.500
EB3 – 4 øre brevkort	613.900	630.200
EB8 – 8 øre brevkort	1.164.500	1.208.500
EB9 – 6 øre brevkort	418.250	440.000
EB10 – 10 øre brevkort	602.900	529.900

Lære:

Stol ikke på det, der er beskrevet i andre bøger.
Gå tilbage til original kilderne!

4. Produktionen

4.2 Værdiklichéerne

*Kronen på skilling
udgaven af frimærkerne:
Muslinger i kronen*

*Kronen på øre
udgaven af frimærkerne:
Stjerner i kronen*

Senere i 1875 blev der ved introduktionen af 6 øre brevkort omgraveret både 2 skilling og 4 skilling klichéer til 6 øre, der således forekommer med både ret og omvendt ramme.

Fra 1875 blev 10 øre brevkortene de første til at anvende en speciel helsagskliché. Denne kliché er kendetegnet ved, at den er "dobbelt omvendt", hvilket skal forstås som, at den ser omvendt ud i begge ender, og disse klichéer er ikke brugt til trykning af frimærker.

Fra 1897 blev der i 4 øre helsager anvendt enkelte 4 øre frimærkeklichéer med stjerner i kronen til korrespondancekort og fra 1899 til korsbånd – men kun som supplement til de tidligere omgraverede 4 skilling klichéer.

4.2.1 Originale værdiklichéer

På Postmuseet opbevares der syv stk. 2 skilling klichéer anvendt til helsager, hvoraf én er opdelt i en hovedgruppe 2 ramme og en 2 skilling oval, og de seks andre er sammensat – og kopieret (stereotyperet) fra den sammensatte kliché. Nielsen, L. (2001) har bestemt disse klichéer til hovedgruppe 2 og ovalmatrice 8 (OM.8).

Originale værdiklichéer til 2 skilling helsager. Til venstre en ovalkliché og til højre en rammekliché med plads til rammeklichéen. Tilhører Postmuseet.

Originale værdiklichéer til 2 skilling helsager. Til venstre en ovalkliché og til højre en rammekliché med plads til rammeklichéen. Tilhører Postmuseet.

Ill. 4.13: Original helsagskliché til Dansk Vestindiske helsager.
Tilhører Postmuseet.

Som det ses, er der et hul til værdimærkeklichéen, og det passer også med billedet fra Thiele, hvor der er plads til en udskæring til hul på det sted, hvor værdimærkeklichéen skal indsættes. Fordelen ved ikke at lave rammeklichéer med værdimærkeklichéer, men med et hul er, at der så kan trykkes forskellige værdier ved kun at udskifte værdimærkeklichéen. Det sparede Thiele for fremstilling af mange rammeklichéer.

Når værdiklichéen skulle sættes ind i rammeklichéen, skete det ved brug af kileformede træstykker, som holdt værdiklichéen fast. Det betyder, at placeringen af værdimærket er fast igennem trykket, men når der skiftes værdikliché i rammeklichéen, bliver afstand mellem ramme og værdimærke ændret.

Ill. 4.14: Placering af værdimærke i forhold til indre rammelinje

Da afstanden mellem indre linje og værdimærket (h for højde og b for bredde) er konstant i et tryk, kan det bruges som yderligere indikator for, om to kort er samme variant. Men da to forskellige varianter også kan have samme afstand, så er afstandene kun et supplement i identifikationen af varianter.

Et andet eksempel på riflet papir ses på EB3, hvor der i en kort periode bliver anvendt riflet karton, som gør det svært at trykke ensartet.

Ill. 4.32: Riflet karton på EB3

Tykkelsen på kartonet er ujævn, da kartonet i starten er håndlavet, og tykkelsen på et enkelt kort varierer, afhængig af hvor på kortet der måles. Så kartonets tykkelse kan ikke anvendes til at adskille de enkelte tryk eller kartonleverancer. Der findes f.eks. anvendt meget tyndt karton i en kort periode til EB1.

Endvidere blev der jævnligt anvendt sammenklæbet papir til erstatning af kartonet. Dette papir er i tre lag, og det tredelte karton er anvendt mellem 1880 og 1905 til både brevkort og korrespondancekort.

Ill. 4.33: Tredelt karton på KK1c.
Her er de tre lag adskilt, så de forskellige farver på de tre lag papir er tydelige.

Et andet eksempel på riflet papir ses på EB3, hvor der i en kort periode bliver anvendt riflet karton, som gør det svært at trykke ensartet.

Ill. 4.32: Riflet karton på EB3

Tykkelsen på kartonet er ujævn, da kartonet i starten er håndlavet, og tykkelsen på et enkelt kort varierer, afhængig af hvor på kortet der måles. Så kartonets tykkelse kan ikke anvendes til at adskille de enkelte tryk eller kartonleverancer. Der findes f.eks. anvendt meget tyndt karton i en kort periode til EB1.

Endvidere blev der jævnligt anvendt sammenklæbet papir til erstatning af kartonet. Dette papir er i tre lag, og det tredelte karton er anvendt mellem 1880 og 1905 til både brevkort og korrespondancekort.

Så den mest sandsynlige placering af brevkortene på arket er 7 klichéer trykt først på den ene halvdel, hvorefter arket er vendt 180 grader og de syv klichéer igen er trykt (omvendt) på den anden halvdel af arket (Ill. 4.38).

Ill. 4.38: To gange syv brevkort med den ene række omvendt – arkstørrelse 525x280 mm

Fra tjenestefrimærkerne ved vi, at Thiele trykte halvark af frimærker (50 klichéer), når oplagene var små. Tilsvarende blev nogle islandske mærker trykt af Thiele i blokke á 25 i fire omgange på arket. Men eftersom der ikke er bevaret ark eller dele af ark til helsagsbrevkort vil det aldrig kunne bevises.

4.14 Samlet oplag og overlevelsesrater

Det samlede oplag på de udgivne tofarvede helsager er 72.905.341 stk., hvoraf EB16 med et oplag på 27.179.850 udgør 37%. Oplagene på de enkelte helsager fremgår af afsnit 3.

Baseret på min egen samling samt registrering af helsager gennem 38 år, er det tydeligt, at andelen af disse helsager, der i dag er bevaret blandt samlere, svinger meget mellem hovednumrene.

Over 1% af oplaget af EB5 – 6 øre brevkort i lille størrelse – er bevaret blandt samlere i dag. Det svarer til, at mere end 1 ud af 100 udgivne helsager er bevaret i dag. For helsagerne med de meget store oplag (EB16, KK1, KK2 og XB2) vurderer jeg, at kun ca. 0,1% af oplaget er bevaret – svarende til at én ud af ca. 1000 udgivne helsager er bevaret. Den lavere bevaringsandel skyldes, at der f.eks. på korsbånd ikke var en besked, som skulle gemmes, men at korsbåndet er revet af avisen/tryksagen ved modtagelse og smidt væk.

Baseret på disse overlevelsesrater bør mellem 70.000 og 700.000 tofarvede helsager være bevaret i dag, og et vægtet estimat på antallet af bevarede tofarvede helsager er ca. 150.000.

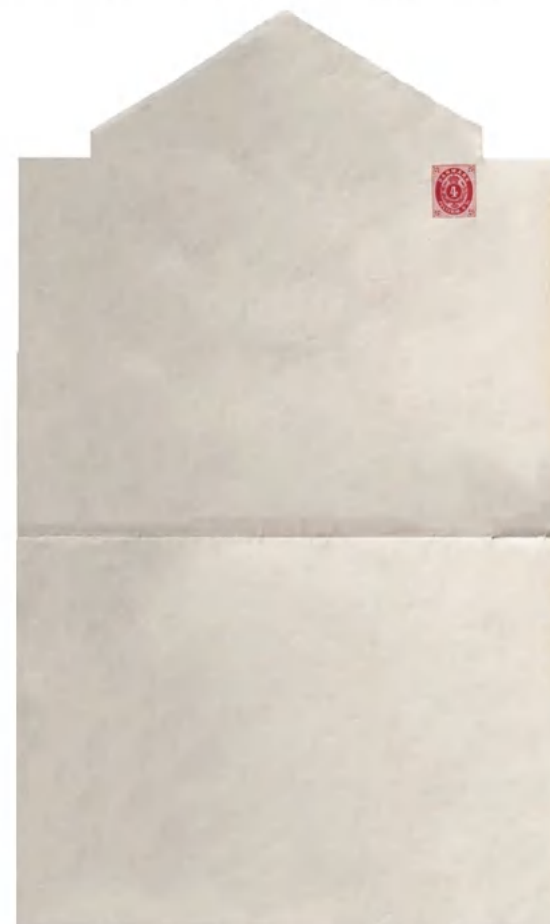
5. Essays, prøvetryk & specimens

5.3 Brevark essay

Brevarket er en helsagstype, som i Danmark aldrig blev udgivet, før aerogrammet blev indført i 1949. Brevarket er et papirark, som foldes og limes sammen, så forsendelsen er lukket.

Der kendes kun ét essay til brevark i Danmark, og det er med påtrykt 4 skilling tofarvet i rød. Papiret, der ikke har vandmærke, er i størrelse 214x356 mm med gummiering på spidsflappen øverst, og værdimærket er som på 4 skilling brevkortet med ret ramme.

BA1 ES1: Essay til 4 skilling brevark i størrelse 214x356 mm. Eneste registrerede.

I Postmuseets arkivalier kan vi læse, at Thiele den 16.2.1874 giver Postvæsenet et tilbud på 17 rigsdaler og 4 skilling for fremstillingen af 2000 styk brevark. De blev dog aldrig sat i produktion.

5.5.3 Korrespondancekort – Overtryk essays

Essays til overtryk 5 på 4 øre og 10 på 8 øre fra 1904 findes i en række forskellige udformninger i én eller to linjer, diagonalt, med stor, lille eller fed skrift og endelig et tal i oval, som bortset fra det manglende lille tal over tallet i ovalbåndet ligner det udgivne overtryk. ESO1-ESO6 er alle trykt i sort, mens ESO7 er i blåt tryk på 5/4 øre og rødt tryk på 10/8 øre.

KK11 essay overtryk

KK12 essay overtryk

KK11 ESO1 (eneste registrerede) og KK12 ESO1 (eneste registrerede).

5.6 Korsbånd essays & prøvetryk

5.6.1 Skilling korsbånd – essay

Det eneste registrerede korsbåndsessay er et 2 skilling vandret liggende bånd i størrelse 55x370 mm med to brede (2½ mm) rande i blå.

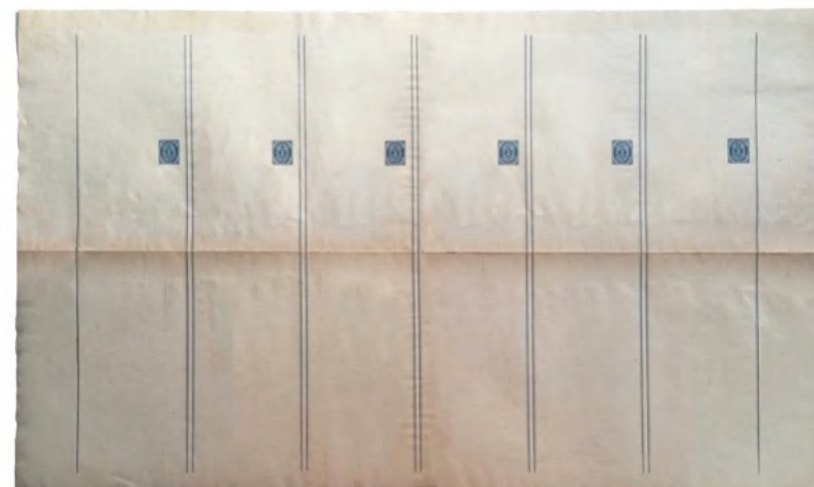

XB1 ES1: 2 skilling korsbånd essay.
Eneste registrerede.

I *Hansian, L. (1909)* er der en beskrivelse af en række forskellige 2 skilling korsbånd essays, men de er hverken set eller omtalt siden da.

5.6.2 Skilling korsbånd – prøvetryk

Der kendes tre forskellige farveprøvetryk af 2 skilling korsbåndet. Det er i farverne blå, rød og violet. Udformningen er den samme som for de udgivne korsbånd bortset fra arkstørrelsen, som er 672x400 mm (mod 580x372 mm for et af de udgivne korsbåndsark). Der kendes ét ark af det blå prøvetryk.

XB1 P1 A1: 2 skilling korsbånd prøvetryk ark. Eneste registrerede.

5.5.3 Korrespondancekort – Overtryk essays

Essays til overtrykkene 5 på 4 øre og 10 på 8 øre fra 1904 findes i en række forskellige udformninger i én eller to linjer, diagonalt, med stor, lille eller fed skrift og endelig et tal i oval, som bortset fra det manglende lille tal over tallet i ovalbåndet ligner det udgivne overtryk. ESO1-ESO6 er alle trykt i sort, mens ESO7 er i blåt tryk på 5/4 øre og rødt tryk på 10/8 øre.

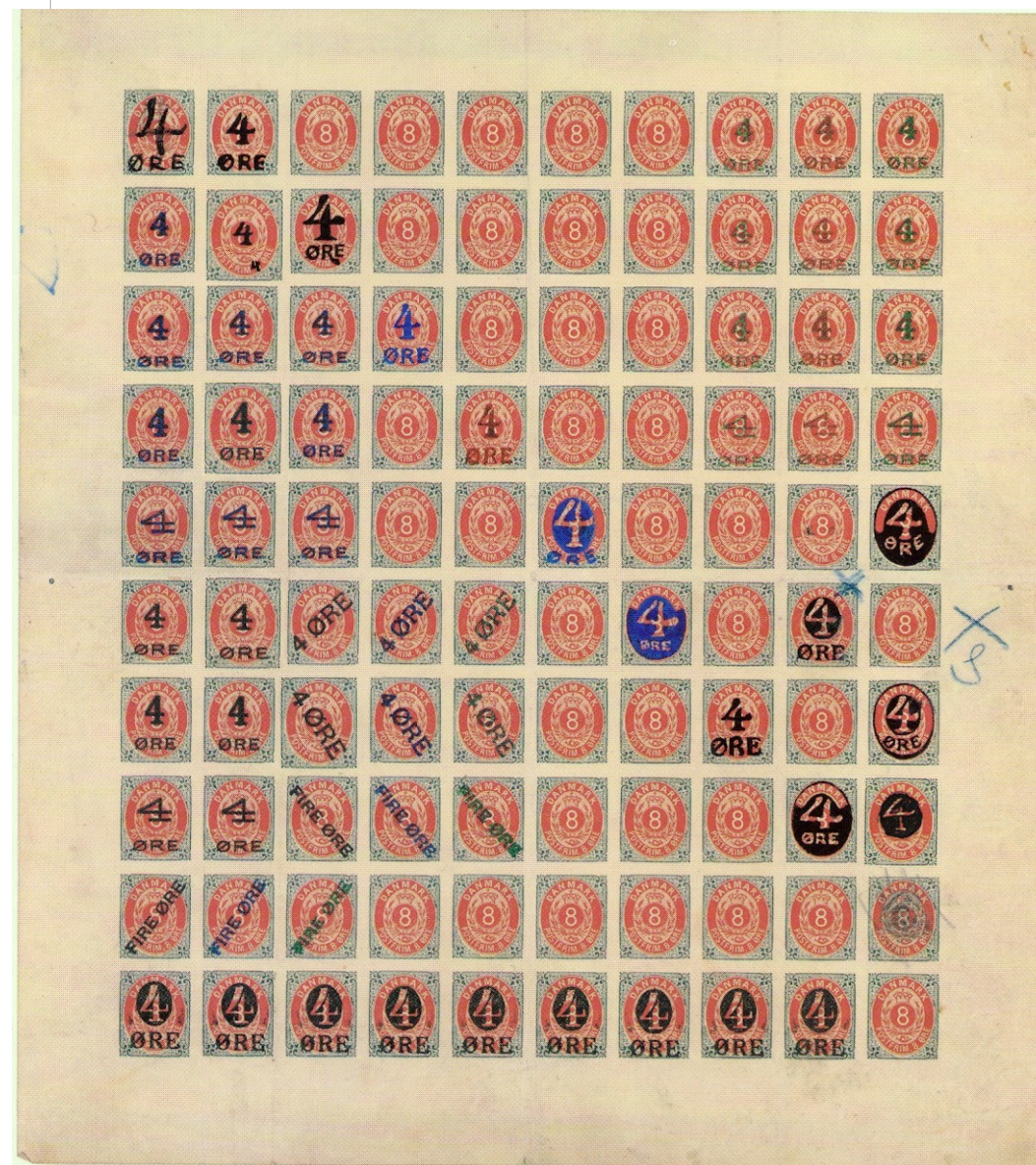
KK11 essay overtryk

KK12 essay overtryk

KK11 ESO1 (eneste registrerede) og KK12 ESO1 (eneste registrerede).

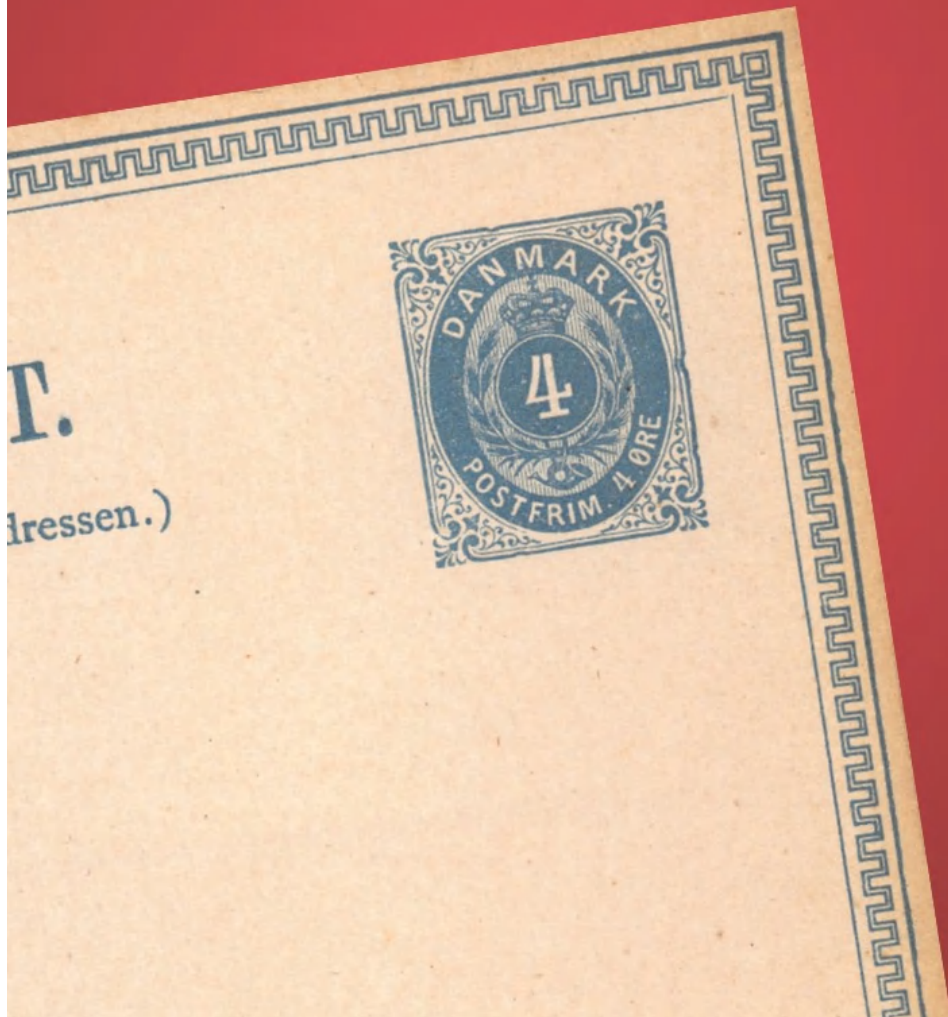

Essays til 10/8 øre KK provisoriet: Udgivet marts 1904

Essays til 4/8 øre provisoriet: Udgivet oktober 1904

6. Varianter

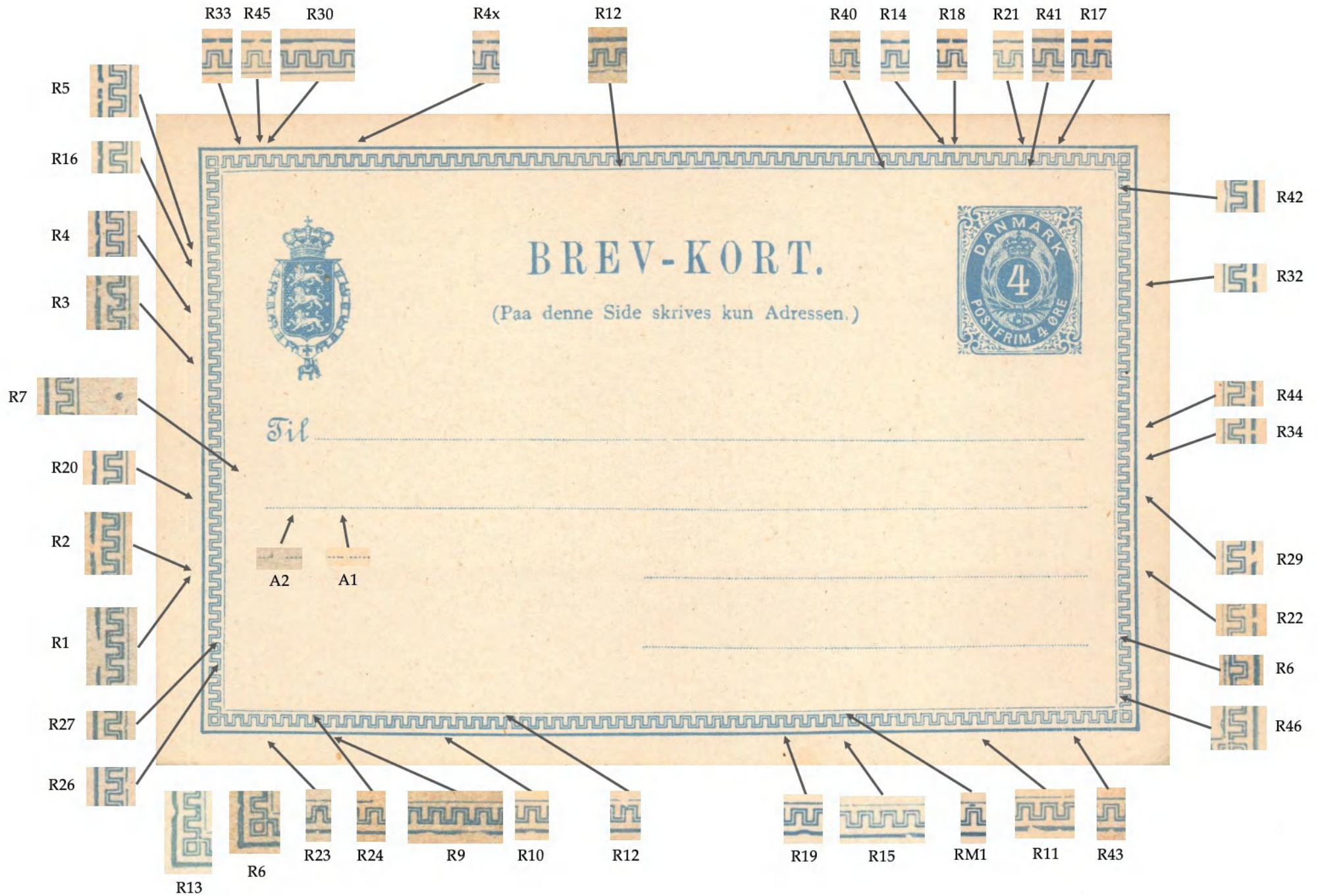

Bind 1
indeholder
268 sider med
oversigter over
varianter

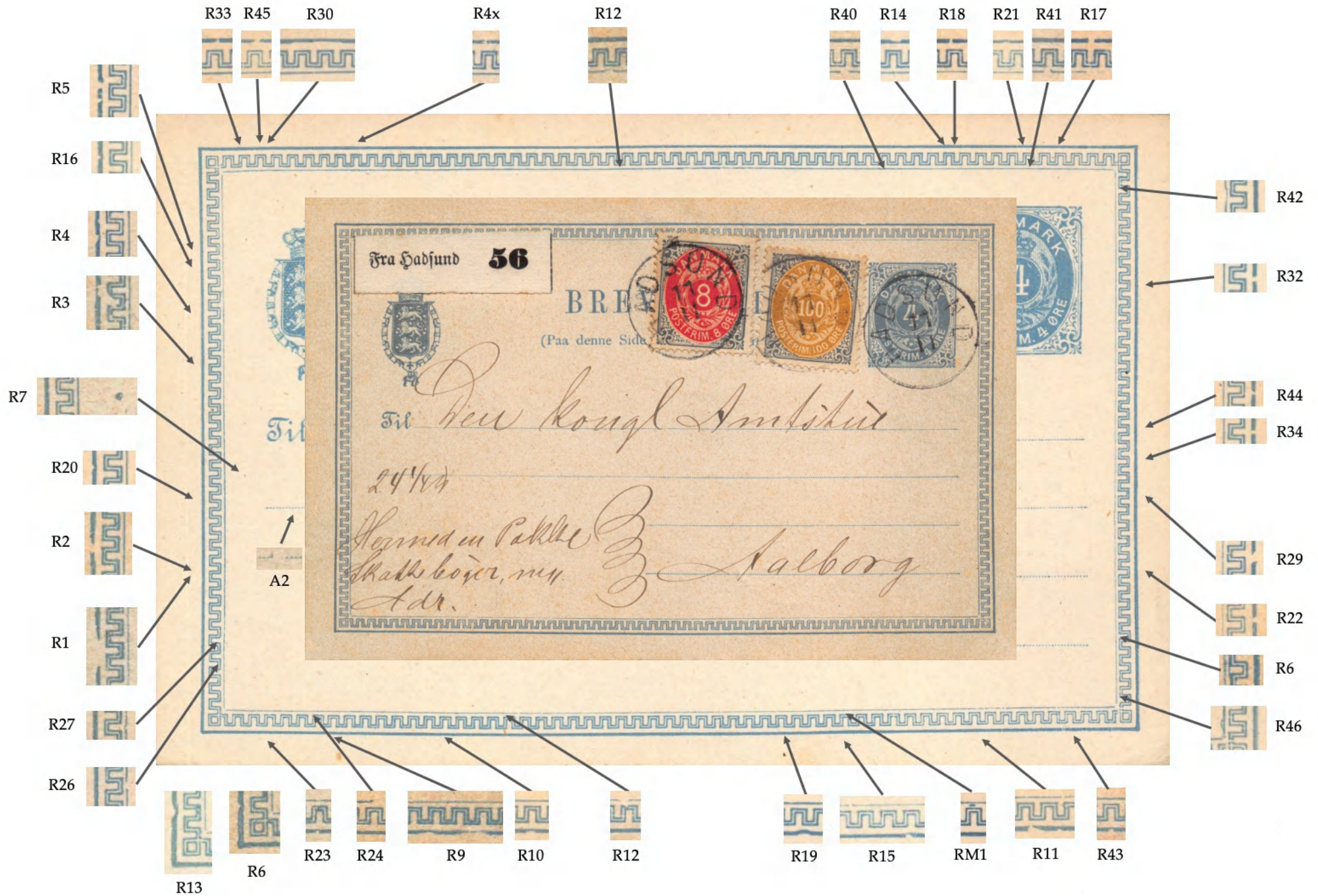

EB7a

EB7a

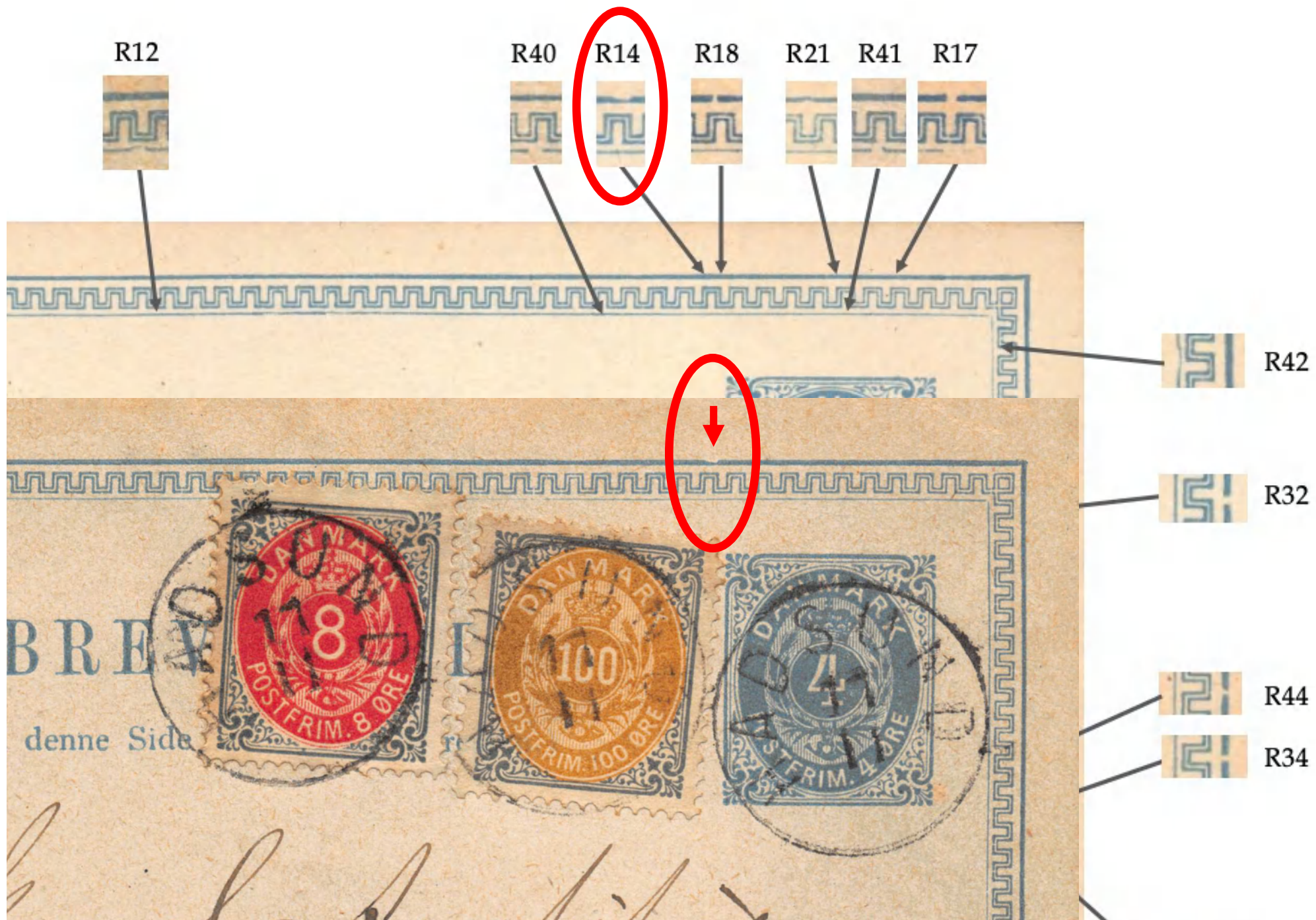

EB7a

EB7a

Beskrivelsen af denne variant er derfor:

EB7a R14

6.5.10 Trykopstilling – EB3 – 4 øre

Tryk 1		Kendetegn	Variant EB3	Tidligst registrerede
		 <i>Vandrette riller i kartonet</i>	ax R1 ax R2 ax R3 ax R4 ax R5 ax R6 ax R7	10.4.1875 13.5.1875 27.2.1876 16.6.1875 10.4.1875 7.7.1875 5.4.1875

Tryk 2		Kendetegn	Variant EB3	Tidligst registrerede
			ax R5 ax R6 ax R7x ax R7y ax R7z	1.12.1877 20.7.1875 28.4.1877 28.4.1875 27.7.1875

Tryk 3		Kendetegn	Variant EB3	Tidligst registrerede
			ax R2 ax R8 ax R9 ax R10 ax R11 ax R12	2.9.1875 2.8.1875 18.11.1875 8.1.1877 5.10.1875

Tryk 4+5		Kendetegn	Variant EB3	Tidligst registrerede
		<i>Tryk 4 og 5 er svære at adskille</i>	ay R1 ay R2 ay R3 ay R3x ay R4 ay R5 ay R6 ay R7 ay R8 ay R9 az R3 az R7	15.8.1876 8.1.1876 27.1.1876 6.12.1875 11.5.1876 19.12.1875 20.5.1876 27.2.1876 7.3.1876 12.10.1875 7.2.1877

Tryk 6		Kendetegn	Variant EB3	Tidligst registrerede
			ay R1 ay R1y ay R2y ay R3y ay R5 ay R5x ay R6y ay R7	17.1.1876 1.7.1878 6.1.1876 3.3.1876 15.4.1876 18.3.1876 1.7.1876

Tryk 7+8		Kendetegn	Variant EB3	Tidligst registrerede
		<i>Tryk 7 og 8 er svære at adskille</i>	ay R1 ay R1y ay R2x ay R2y ay R4 ay R4x ay R5 ay R5x ay R6 ay R6x ay R7 ay R7x az R7	27.5.1877 4.7.1876 1.11.1876 9.12.1876 19.9.1877 20.4.1876 18.9.1876 11.5.1878 1.3.1877 13.9.1876 15.12.1876 14.11.1876 6.8.1878

Tryk 9		Kendetegn	Variant EB3	Tidligst registrerede
			ay R1 ay R2y ay R4 ay R6	30.5.1877 6.12.1876 1.5.1877 1877

Tryk 10		Kendetegn	Variant EB3	Tidligst registrerede
			ay R2t ay R6 ay R7 az R7 b R5 b R7 b T1	 1.8.1877 3.9.1877 7.10.1877 17.7.1878 27.12.1877

6.5.10 Trykopstilling – EB3 – 4 øre

Tryk 1		Kendetegn	Variant EB3	Tidligst registrerede
		 <i>Vandrette riller i kartonet</i>	ax R1	10.4.1875
			ax R2	13.5.1875
			ax R3	27.2.1876
			ax R4	16.6.1875
			ax R5	10.4.1875
			ax R6	7.7.1875
			ax R7	5.4.1875

Tryk 2		Kendetegn	Variant EB3	Tidligst registrerede
			ax R5	1.12.1877
			ax R6	20.7.1875
			ax R7x	28.4.1877
			ax R7y	28.4.1875
			ax R7z	27.7.1875

Tryk 3		Kendetegn	Variant EB3	Tidligst registrerede
			ax R2	2.9.1875
			ax R8	2.8.1875
			ax R9	
			ax R10	18.11.1875

Sammenligning mellem farver i tryk på 4 øre brevkort og 4 øre frimærker

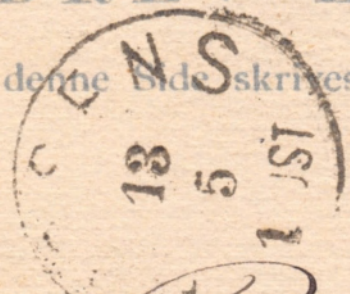
1874	4 øre Helsager	4 øre Frimærker
	 Tryk 1 21.12	 Tryk 1 27.11 ▶ 30.1
1875	 Tryk 2 27.2 ▶ 2.3	 Tryk 2 30.1 ↓ 14.6
	 Tryk 3 2.3 ▶ 5.8	 Tryk 3 22.5 ↓ 27.9
	 Tryk 4+5 6.9 ↓ 12.10	 Tryk 4-5 27.10 ↓ 4.2
	 Tryk 6 8.11 ↓ 9.2	 Tryk 6 8.4 ↓ 3.6
	 Tryk 7+8 23.3 ↓ 13.9	 Tryk 7 29.7 ↓ 21.10
1876	 Tryk 9 14.11 ↓ 6.3	 Tryk 8 25.11 ↓ 24.3
1877	 Tryk 10 23.5 ↓ 20.7	 Tryk 9 28.4 ↓ 16.7
	 Tryk 11 4.10 ▶ 1.11	 Tryk 10 27.8 ↓ 3.12
	 Tryk 12 8.1 ↓ 12.4	 Tryk 11 26.1 ↓ 31.5
1878	 Tryk 13 7.6 ↓ 15.11	 Tryk 12 13.6 ↓ 8.8

BREV-KORT. 13 5

(Paa denne Side Skrives kun Adresse)

Til

Herr L. P. Holmblau

Ljobergsvej

BREV-KORT.

(Paa denne Side skrives kun Adresse)

Til

Herr Joseph Warisch
Heimweg
Hamburg

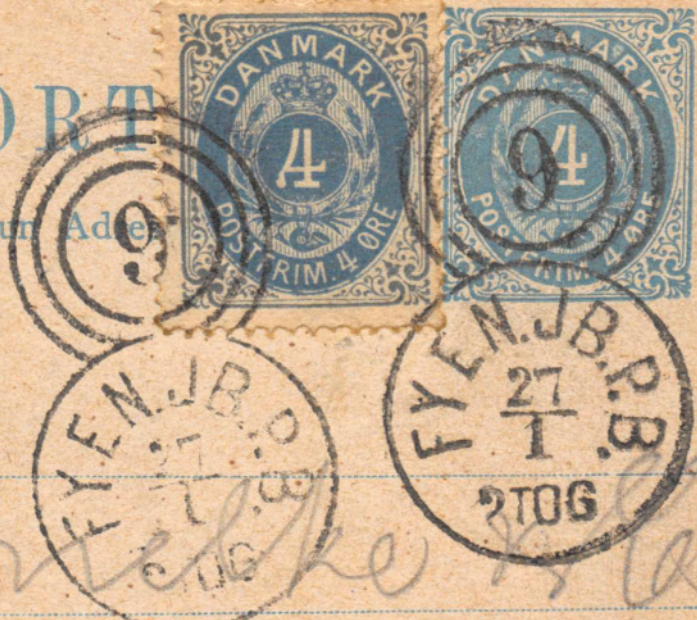

BREV-KORT

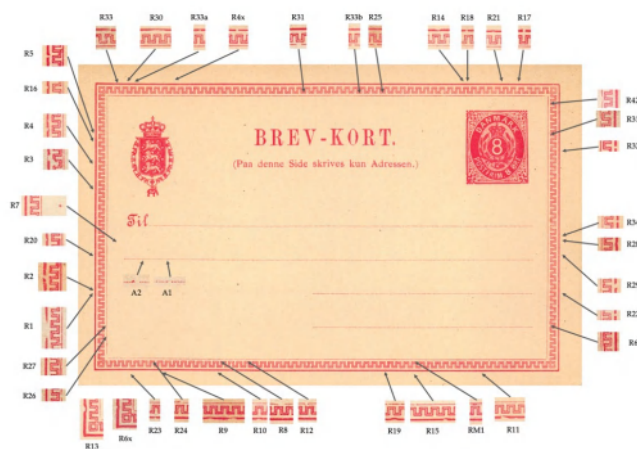
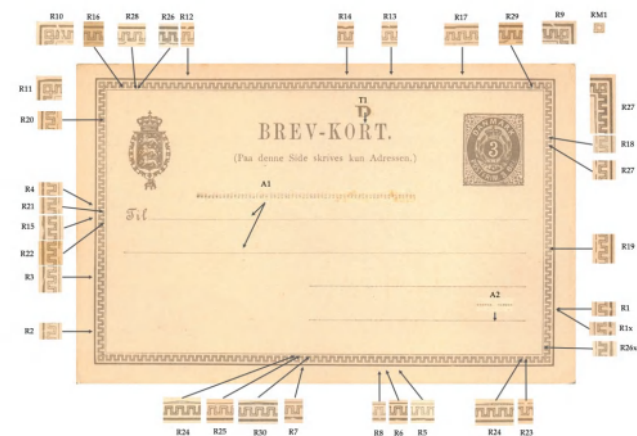
(Paa denne Side skrives kun Adressen)

Til

*Herr
B. Gantelke
København
Bredgade 24*

Bind 1
indeholder
268 sider med
oversigter over
varianter

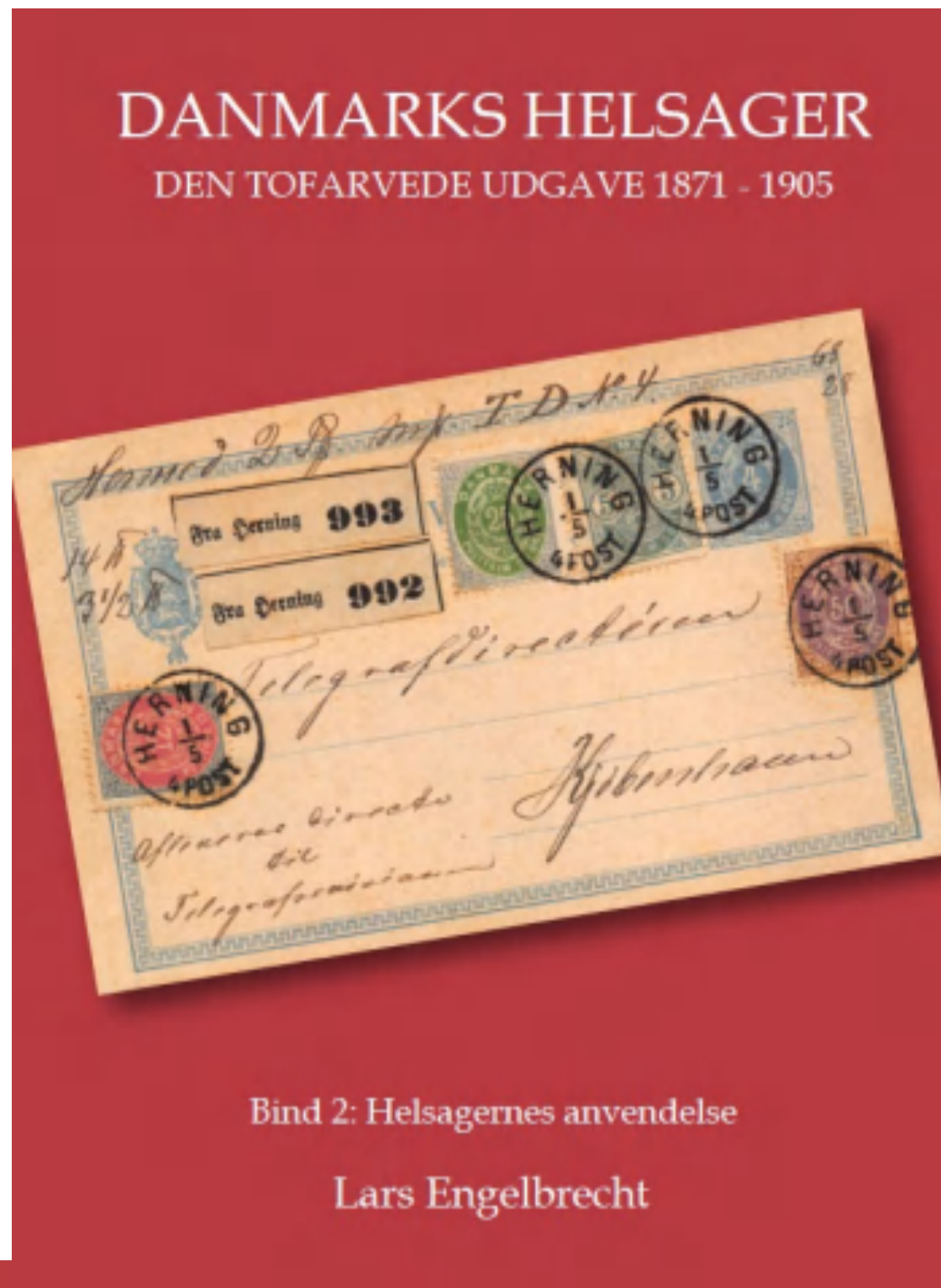

Bind 2:

Helsagernes anvendelse

Bind 2 – Helsagernes anvendelse

7. Takster	435
8. Frankeringer.....	471
9. Specielle anvendelser	555
10. Stempler	599
11. Etiketter	677
12. Påtegninger	695
13. Statistik over helsagernes anvendelse.....	723

Bind 2 – Helsagernes anvendelse

7. Takster	435
8. Frankeringer.....	471
9. Specielle anvendelser	555
10. Stempler	599
11. Etiketter	677
12. Påtegninger	695
13. Statistik over helsagernes anvendelse.....	723

7. Takster

7. Takster

I det følgende beskrives de takster og takstperioder, der er relevante for de tofarvede helsager – dvs. takster, som er registreret anvendt på tofarvede helsager. Takster i den tofarvede periode er et omfattende studie i sig selv, og for andre forsendelsestyper end de tofarvede helsager findes der en lang række yderligere takster end de her beskrevne. Der henvises derfor til *Jensen (2018)*, som er en omfattende registrering af danske forsendelser til udlandet i perioden opdelt på lande, takster og frankeringer samt til *Mouritsen (2019)*, som er et dybdegående studie i alle aspekter af takster i perioden, og som er kilde til nedenstående takstoversigter. I afsnit 8 vises min registrering af antallet af hver af de takster og frankeringer, der kendes for hver tofarvet helsag.

7.1 Indenlandstakster

7.1.1 Indenlandske breve

Den 1.10.1888 blev korrespondancekortene introduceret – og de blev sendt til brevtakst, da der var tale om en lukket forsendelse. Hvis brevkort havde påklæbet andet papir, foto mv. blev de betragtet som breve, og skulle ligeledes sendes til brevtakst.

Breve - lokalt

1.4.1871-31.12.1874	2 skilling
1.1.1875-30.9.1902	4 øre
1.10.1902-31.12.1918	5 øre

Postvæsenets definition af lokalområdet ændres gennem perioden: Fra 1871 defineres et lokaltakstområde som et distrikt, hvor der fandtes ét posthus, postekspedition eller brevsamlingssted med dets underlagte omdelingsdistrikt, dog sådan at København og Frederiksberg Kommuner dannede et "poststed". Fra 1902 var lokaltakstområdet postkontorets (eller postekspeditionens) underlagte brevsamlingssteder og disses landdistrikter.

Breve - indenlands

1.4.1871-31.12.1874	4 skilling
1.1.1875-30.9.1902	8 øre
1.10.1902-5.10.1919	10 øre

7.1.2 Indenlandske brevkort

Brevkorttaksten var indtil 30.9.1888 den samme som brevtaksten, hvorefter det blev billigere at sende brevkort end breve.

Brevkort - lokalt

1.4.1871-31.12.1874	2 skilling
1.1.1875-30.9.1888	4 øre
1.10.1888-31.12.1918	3 øre

7.4.4 Eksempler: Indenlands takster – pakker

Lokal pakke takst

Lokal pakke takst 1.1.1875-30.9.1888: 12 øre for pakke på 1 pund.
EB8a R22 opfrankeret med 4 øre tryk 33 sendt i København.
Annulleret med ESR K3.

Indenlands pakke takst

Indenlands pakke takst 1.4.1871-31.12.1874: 68 skilling for 31 pund pakke.
EB2 R1x opfrankeret med 4x16 skilling tryk 2 sendt fra Tommerup over Odense til København 18.5.1871.
"Tommerup" i håndskrift øverst til venstre.
Højeste registrerede opfrankering af skilling brevkort.

Brevkort takst UPU oversø

Brevkort takst til UPU oversø 1.4.1879-31.12.1898: 15 øre.
EB6a tryk 2 R7x (hjørneornament som erstatning af enkeltornament nederst til venstre) Vc opfrankeret med 5 øre tryk 1 fra Holbæk til Rio de Janeiro, Brasilien 8.4.1879 og videresendt til Bahia.
Tidligst registrerede anvendelse af UPU oversø taksten.

7.4.7 Eksempler: Udlandstakster – breve

Grænsepost takst

Grænsepost brevtakst 1.1.1875-30.9.1902: 8 øre.
KK2 sendt fra Fredericia til Christiansfeld, Tyskland 18.6.1890.
Begge byer er indenfor grænsepostområdet.

8. Frankeringer

8. Frankeringer

I det følgende vises registreringen af de anvendelser og frankeringer (udover den tiltænkte anvendelse), der pt. kendes for hver tofarvet helsag. For information om takster og takstperioder henvises til afsnit 7.

I registreringen er ikke medtaget forsendelser produceret med tydeligt filatelistisk sigte af specielt Brødrene Hviid. Der findes således en del meget kreativt opfrankerede og privat stemplede forsendelser fra brødrene - specielt 3 øre brevkort og 3 øre dobbelte brevkort - som ikke er medtaget i denne oversigt. Se eksempler på Hviid-forsendelser i afsnit 8.2.4 og 10.16, og læs mere om brødrene Hviid i *Kern, J. (1996)*.

Antallet af registrerede helsager med hver frankering vises: 1K = 1 kendt, 2K = 2 kendte osv. op til 10. Herefter 10+K for mellem 10 og 24 registreringer, 25+K for mellem 25 og 99 registreringer, og endelig 100+K for 100 eller flere registreringer. Dette repræsenterer det ved bogens udgivelse registrerede materiale. Der findes givet yderligere eksemplarer af mange af frankeringerne samt yderligere kombinationer af frankeringer end de på nuværende tidspunkt registrerede, men oversigten giver et overblik over den relative sjældenhed af hver anvendelse og frankering.

Se appendiks 3 for handelspriserne på de mest almindelige opfrankeringer, som der er dannet et prisleje for.

8.1 Frankeringer - Brevkort

8.1.1 2 skilling brevkort EB1

Takst	Registrerede opfrankeringer
Skipperbrev: 2 skilling	Uden opfrankering (25+K)
Indenlands: 4 skilling	Uden opfrankering (sat i 6 skilling efterporto) (1K) +2 skilling (krone-scepter-sværd) (2K) +2 skilling (tofarvet) (25+K)
Lokal: 4 øre (sendt i øreperioden)	Uden opfrankering (9K)
Indenlands: 8 øre (sendt i øreperioden)	Uden opfrankering (sat i 12 øre efterporto) (1K) +2 skilling (tofarvet) (1K) +4 øre (25+K)
Tryksag: 4 øre (sendt i øreperioden)	Uden opfrankering (25+K)
Pakke: 6 skilling+2 skilling pr pund	Uden opfrankering (mangler frimærker) (1K) +2 skilling+8 skilling (1K)
Pakke: 12 øre+4 øre pr pund (sendt i øreperioden)	+4 øre+8 øre (1K) +4 øre+16 øre (1K) +2x8 øre (1K) +12 øre (4K)
Til Færøerne: 4 skilling (indenlands)	+4 skilling (overfrankeret) (1K)
Fra Island (skipperbrev): 2 skilling	Uden opfrankering (1K)
Sverige: 6 skilling	+4 skilling (1K)
Norge: 12 øre (sendt i øreperioden)	+8 øre (1K)
Tyskland grænsepost: 8 øre (sendt i øreperioden)	+4 øre (1K)
Tyskland: 8 skilling	+2 skilling+4 skilling (1K)

10. Stempler

10. Stempler

De tofarvede helsager kendes med en lang række forskellige stempler til annullering, sidestempling, transitstempling, ankomststempling, ombæringsstempling mv. I dette afsnit vises de forskellige stempeltypen, der er anvendt på tofarvede helsager, men der findes mange forskellige undertyper, og der henvises til speciallitteraturen om stempler – startende med *Arnholz, S. (1953)*, der som den første lavede en oversigt over danske stempler.

Den i dag vigtigste samlede registrering af danske stempler er lavet af Vagn Jensen, som ved sin død overdrog sin registrering til Københavns Philatelistklub (KPK). KPK har siden digitaliseret denne registrering, så den i dag er tilgængelig og søgbar for alle KPKs medlemmer på www.kpk.dk. Udover denne database henvises der under de enkelte stempeltypen til øvrig relevant litteratur, hvis der ønskes yderligere information om stemplerne.

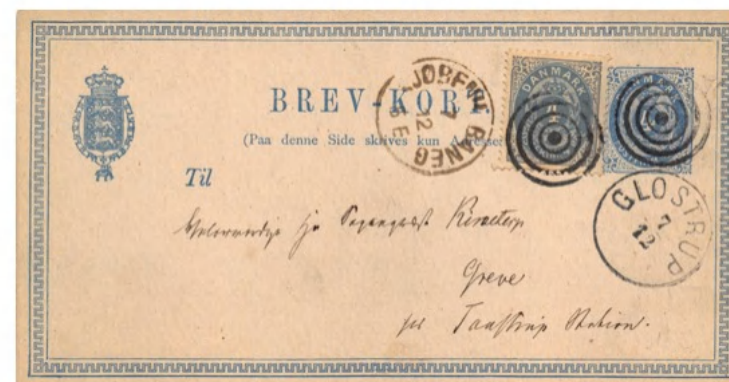
10.1 Annulleringsstempler

Annulleringsstempler defineres som de stempler, der er blevet brugt til at annullere værdimærket, og som ikke indeholder dato.

10.1.1 Stumme stempler

De stumme stempler (forkortet STU) er oprindeligt indført samtidig med frimærkerne i Danmark i 1851, og blev anvendt indtil 1853, hvor de erstattes med nummerstempler. Enkelte stumme stempler blev dog anvendt helt op til 1884. Tre byer har anvendt stumme stempler i perioden med de tofarvede helsager: København Toldboden, Glostrup og Valby.

Stumt stempel fra Glostrup.

EB3b tryk 12 RM3 V6 opfrankeret med 4 øre tryk 12 sendt fra Glostrup til Greve 7.12.1880.

10. Stempler	607
10.1 Annulleringsstempler.....	609
10.1.1 Stumme stempler	609
10.1.2 Nummerstempler.....	610
10.1.3 Esrom stempler	611
10.1.4 Gummistempler.....	611
10.1.5 Stjernestempler	612
10.2 Dagstempler.....	617
10.2.1 Antikvastempler	617
10.2.2 Lapidarstempler	619
10.2.3 Kombinerede stempler	623
10.2.4 Brotypestempler	625
10.2.5 Maskinstempler	626
10.2.6 Overnatningsstempler	627
10.2.7 Fodpoststempler	627
10.2.8 Urstemplet	629
10.3 Ombæringsstempler	630
10.3.1 Ovale ombæringsstempler	630
10.3.2 Runde ombæringsstempler.....	630
10.3.3 Brotypeombæringsstempler	632
10.3.4 Maskinombæringsstempler	632
10.3.5 Rammeombæringsstempler.....	633
10.4 Jernbanestationsstempler	634
10.4.1 Ovale jernbanestationsstempler	634
10.4.2 Lapidar jernbanestationsstempler (LAP VIa).....	638
10.4.3 Linje jernbanestationsstempler.....	641
10.4.4 Ramme jernbanestationsstempler	643
10.4.5 Pr. Ladepost stempler	645
10.5 Private brevsamlingssted stempler	646
10.5.1 Private cirkelstempler	646
10.5.2 Private ovalbåndstempler	646
10.5.3 Private rammestempler	647
10.5.4 Private stumme stempler	647

10.6 Skibspoststempler	648
10.6.1 Antikvastempler	648
10.6.2 Fra stempler.....	649
10.6.3 Paquebot stempler.....	653
10.6.4 Ramme skibspoststempler	654
10.7 Stempler om forsendelsestypen	655
10.7.1 Rekommandationsstempler.....	655
10.7.2 Talt stempler	656
10.8 Stempler om underfrankering	657
10.8.1 Utilstrækkelig frankeret stempler.....	657
10.8.2 Restfranko tiltaxeret stempel	661
10.8.3 T-stempler.....	661
10.9 Retourstempler.....	664
10.10 Kontorstempler	666
10.10.1 Linjestempler med bynavn	666
10.10.2 Linjestempler – om forsendelsen	668
10.10.3 Linjestempler – postkontorer.....	672
10.10.4 Telegrafstationsstempler	674
10.11 Provokerede afstemplinger	675
10.12 Falske afstemplinger.....	676
10.13 Blækannulleringer	677
10.14 Udenlandske stempler.....	680
10.14.1 Skibsbreve med udenlandske stempler	680
10.14.2 Returnerede svarbrevkort med udenlandske stempler.....	682
10.15 Bypost stempler: Adams Expres	683
10.16 Ikke-postale stempler	684

10.4.4 Ramme jernbanestationsstempler

En række jernbanestationer med brevsamlingssted, som først senere fik tildelt et poststempel, fik fremstillet et rammestempel, som er anvendt til annullering – bl.a. stationerne på jernbanestrækningen Horsens – Juelsminde (Stenderup, Braaskov, Hornsyld, Barrit, Juelsminde). Enkelte af disse stempler er i nogle kataloger angivet under "private brevsamlingssted stempler" (se afsnit 10.5), men listes her under jernbanestationsstempler, da der var en jernbanestation i forbindelse med brevsamlingsstedet.

Rammestempel i blåt fra brevsamlingsstedet ved jernbanestationen i Juelsminde ovenpå blækannullering i kryds. KK1 sendt lokalt fra Juelsminde til Klakring 30.4.1890.

Rammestempel i violet fra brevsamlingsstedet ved jernbanestationen i Hornsyld. EB16a RM1 sendt i Hornsyld 4.12.1896

10.5 Private brevsamlingssted stempler

Nogle brevsamlingssteder fremstillede i privat regi et stempel, da de ikke var blevet tildelt et stempel fra Postvæsenet. Disse privatfremstillede stempler ses anvendt til annullering – typisk på lokale forsendelser af EB16. Stemplerne findes i en række forskellige udformninger.

10.5.1 Private cirkelstempler

Privatfremstillet stempel med dato fra brevsamlingsstedet Egtved. EB16b sendt i Egtved 23.1.1904.

10.5.2 Private ovalbåndsstempler

Privatfremstillet ovalbåndsstempel i violet fra brevsamlingsstedet Bindslev. EB16b RM1 R3 sendt fra Bindslev til Tversted 13.8.1902.

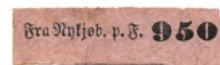
11. Etiketter

11.2 Værdiforsendelsesetiketter (dobbelte registernumre)

11.2 Værdiforsendelsesetiketter (dobbelte registernumre)

Til værdiforsendelser anvendtes en violet etiket (kaldet "røde numre"), der tilsvarende pakkeetiketterne har en stor og en lille del.

Etiket type A2 i rød (violet) på værdipakke fra Frederiksborg.
EB3ay tryk 4 R3 opfrankeret med 2x3 øre tryk 5, defekt 8 øre tryk 8, 8 øre tryk 9 samt 50 øre tryk 2 sendt fra Frederiksborg til København 23.8.187?

Etiket type A2 i rød (violet) på pakke fra Nykøbing F. Der burde være anvendt hvidt nummer, men der kendes flere samtidige pakkeforsendelser med rødt nummer fra Nykøbing F, så det antages, at postkontoret er løbet tør for hvide numre og i stedet har anvendt røde.

EB4b tryk 7 RM3 opfrankeret med 4 øre tryk 12 og 8 øre tryk 13 sendt fra Nykøbing F til København 14.9.187?

11.4 Rekommandationsetiketter

Rekommandationsetiketter (også kaldet anbefalingsetiketter) med registernumre blev indført 1.7.1903 (OM 1903 s. 72) som erstatning for rekommandationsstemplerne – se afsnit 10.7.1. Læs om introduktionen af rekommandationsetiketter samt typerne i artiklen *Munch-Andersen, U.* (1999).

Rekommandationsetiket med røde numre (type A 1.1).

KK12c opfrankeret med 5 øre og 20 øre sendt anbefalet fra København til Shanghai, Kina 18.5.1904.

Da jernbanepostmedarbejderne havde svært ved at læse de fortrykte røde numre i belysningen på bureauvognene, blev en ny type etiketter med sorte numre introduceret i 1904.

Rekommandationsetiket med sorte numre (type A 1.2).

KK11c opfrankeret med 1 øre, 4/8 øre tryk 121 og 15/24 øre sendt anbefalet i Randers 24.2.1908.

11.5.2 Etiket "Nærværende Brev ..." (om manglende distrikt)

I 1876 kommer en etiket i violet om manglende angivelse af omdelingsdistriktet. Der er registreret syv typer etiketter "Nærværende Brev...":

	Kendetegn	Tidligst registrerede anvendelse
Type 1	Nærværende Brev vilde være blevet udbragt tidligere, naar det med et under Stationsnavnet havde været betegnet, i hvilket Omdelingsdistrikt Adressaten boer. <i>Trykt sort linje 2. linje slutter "et" (alle andre typer slutter "med")</i>	1876
Type 2	Nærværende Brev vilde være blevet udbragt tidligere naar det med et under Stationsnavnet havde været betegnet, i hvilket Omdelingsdistrikt Adressaten boer. <i>Gennemstikning "B" i "Brev" over andet "i" i "tidligere" "b" i "boer" under "l" i "hvilket"</i>	1878
Type 3	Nærværende Brev vilde være blevet udbragt tidligere, naar det med et under Stationsnavnet havde været betegnet, i hvilket Omdelingsdistrikt Adressaten boer. <i>"B" i "Brev" over "g" i "tidligere" "b" i "boer" under "lk" i "hvilket"</i>	1878
Type 4	Nærværende Brev vilde være blevet udbragt tidligere, naar det med et under Stationsnavnet havde været betegnet, i hvilket Omdelingsdistrikt Adressaten boer. <i>"B" i "Brev" over "ig" i "tidligere" "b" i "boer" under "k" i "hvilket"</i>	1879
Type 5	Nærværende Brev vilde være blevet udbragt tidligere, naar det med et under Stationsnavnet havde været betegnet, i hvilket Omdelingsdistrikt Adressaten boer. <i>"B" i "Brev" over "ig" i "tidligere" "b" i "boer" under "lk" i "hvilket"</i>	1878

12. Påtegninger

Påtegnet "Beskadiget ved Stemplingen", og tre lukkelabels påsat.
KK11c2x sendt i København 27.7.1905.
Beskadiget ved maskinstemplingen. Se afsnit 10.2.5 om maskinstempler.

12.1.3 Svarkortet mangler

Når dobbelte brevkort blev sendt uden vedhæftet svarkort, blev det ofte noteret på kortet, eller teksten om det vedhæftede svarkort blev udstreget.

Påtegnet "Svar Kortet mangler" påskrevet spørgeskort af 4 øres dobbelt brevkort.
DB1 spørgeskort A opfrankeret med 4 øre tryk 40 sendt fra Faarevejle via Jyderup til København
19.7.1887.

12. Påtegninger	705
12.1 Postale påtegninger - mangler ved forsendelser	707
12.1.1 Manglende tekst	707
12.1.2 Beskadiget ved stempelingen.....	707
12.1.3 Svarkortet mangler	708
12.2 Postale påtegninger - uanbringelighed/udlevering.....	709
12.2.1 Retur/Retour	709
12.2.2 Omadressering	712
12.2.3 Modtagelse nægtet.....	713
12.2.4 Afsenders risiko.....	713
12.2.5 Poste Restante.....	714
12.3 Postale påtegninger - forsendelsers vægt	714
12.3.1 Kontrolvejning	714
12.3.2 Vægtangivelse	715
12.4 Postale påtegninger - frankering.....	716
12.4.1 Frankotvang.....	716
12.4.2 Restfranko tiltaxeret.....	717
12.4.3 Frimærker borttagne.....	717
12.4.4 Postsag	718
12.4.5 Frankering på pakken	718
12.4.6 Kontant betaling.....	719
12.4.7 Inddraget frigørelsesmiddel.....	720
12.4.8 Indrammet værdimærke.....	721
12.4.9 Skrevne sager	722
12.4.10 Trykt.....	722
12.5 Postale påtegninger - efterporto	723
12.5.1 Indenlands – efterporto pga. underfrankering	723
12.5.2 Indenlands – efterporto en rettet	724
12.5.3 Indenlands – efterporto pga. adresse på forsiden	726
12.5.4 Indenlands – efterporto for pakker	726
12.5.5 Indenlands – omadresseringsporto for pakker	727
12.5.6 Udland – efterporto i øre	727
12.5.7 Udland – efterporto i centimer	728
12.6 Ikke-postale påtegninger	732

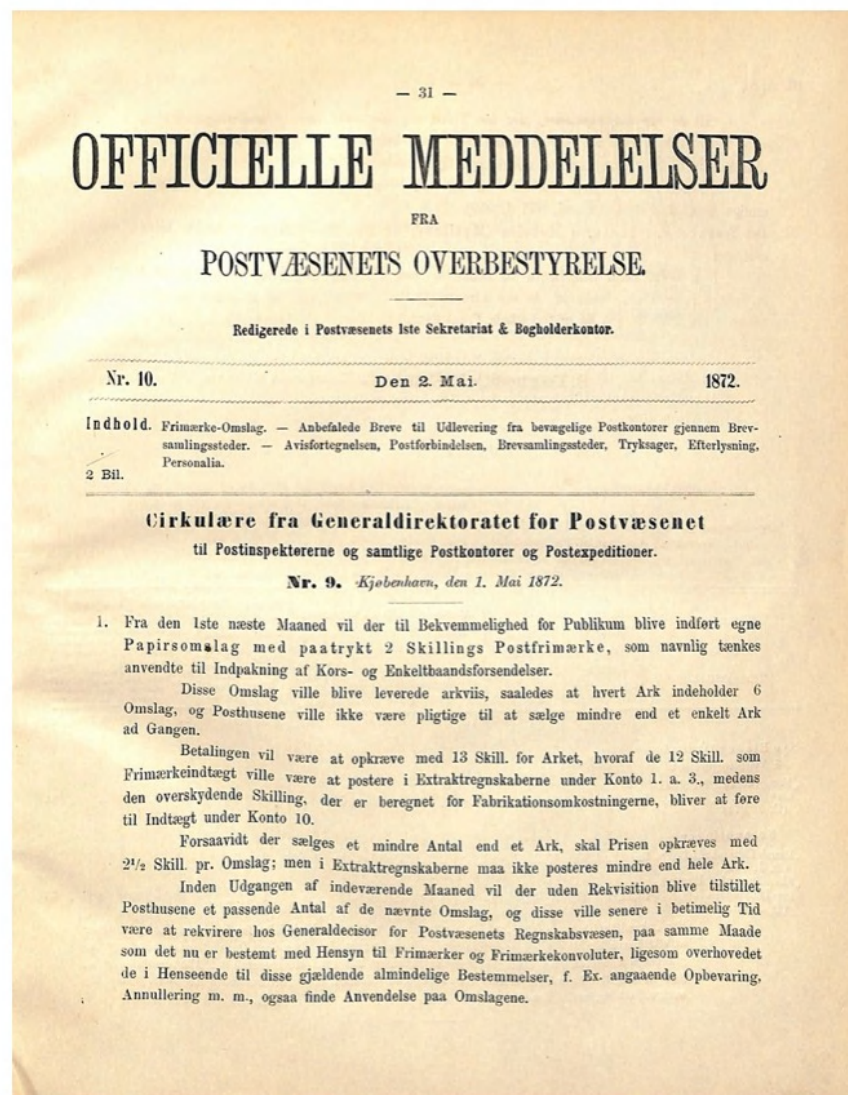

Appendiks & Indeks

Appendiks 1: Nomenklatur	739
Appendiks 2: Varianter: Tidligst kendte	741
Appendiks 3: Kronologisk trykopstilling	757
Appendiks 4: Afleveringer fra Thiele	761
Appendiks 5: De samtidige helsagsudgaver	791
Appendiks 6: Kataloger over danske helsager	793
Appendiks 7: Krydsreference katalognumre	797
Appendiks 8: Handelspriser.....	803
Appendiks 9: Officielle Meddelelser	811
Appendiks 10: Opdateringer på www.helsager.dk	827
Appendiks 11: Om Lars Engelbrecht RDP	829
Litteratur.....	831
Indeks over danske byer	835
Indeks over udenlandske byer	839
Indeks over helsager	841
Indeks over frimærker.....	843
Indeks	845

Gratis download

Alle Officielle
Meddelelser fra 1869-
1905 kan downloades
i søgbart pdf format.

I alt ligger der 7.298
siders indscannede
originale kilder fra
perioden til
download –
helt gratis!

www.helsager.dk

Mine erfaringer med at
selvudgive en filatelistisk bog

Bogens opbygning

Indhold – oversigt

Bind 1 – Helsagernes fremstilling og varianter

1. Historien om de tofarvede helsager	17
2. Helsagstyperne og deres kendetegn.....	27
3. Oversigt over tofarvede helsager.....	43
4. Produktionen.....	71
5. Essays, prøvetryk & specimens.....	107
6. Varianter.....	147

Bind 2 – Helsagernes anvendelse

7. Takster	435
8. Frankeringer.....	471
9. Specielle anvendelser	555
10. Stempler	599
11. Etiketter	677
12. Påtegninger	695
13. Statistik over helsagernes anvendelse.....	723

Bogen skulle handle om både varianter og anvendelse, så den kunne give **en fuldstændig analyse af alt om helsagerne og deres anvendelse.**

Afsnittenes rækkefølge skulle være en **logisk opbygning af historien**, og at det skulle være **let at finde rundt i bogen.**

I starten estimerede jeg ca. 400 sider, men det blev det dobbelte.

Forlag

- Jeg valgte at lave mit eget forlag.
- Som selvudgiver fik jeg 100% kontrol over bogens udformning, trykning, pris, salg osv.
- Men man får så heller ikke den støtte, der ligger i at udgive hos DFF, KPK, The Royal mv.

Opsætning

Jeg besluttede mig for at sætte bogen op selv.

Min inspiration var at se ca. 50 fagbøger igennem for deres opsætning, layout, teksttyper osv.

Jeg valgte A4 pga. helsagernes størrelse.

8.1 Frankings - Postal Cards

8.1.2 4 skilling Postal Cards EB2

Rate	Recorded Supplementary Frankings
Local letter: 4 ore (sent in the ore period)	+4 ore (EB2 invalid) (1K)
Domestic postcards: 8 ore (sent in the ore period)	Without supplementary franking (25+K)
Parcel: 6 skilling+2 skilling per pound	+4 skilling TF (1K) +4 skilling TF (+3 skilling fee paid cash) (1K) +6 skilling K39 (1K) +4+6 skilling K39 (1K)
Parcel: 12 ore+4 ore per pound (sent in the ore period)	Without supplementary franking (postage due in ore) (1K) +2+4 ore (1K) +4 ore+4 ore (1K) +4 ore+2+4 ore (1K) +6 ore (1K) +12 ore+16 ore (1K)
Cash on delivery	Without supplementary franking (+6 skilling paid cash) (1K)
Sweden postcards: 6 skilling	+2 skilling TF (1K)
Norway postcards: 6 skilling	+2 skilling TF (1K)
Norway postcards: 6 skilling	+4 skilling TF (1K)
Germany border rate: 4 skilling	Without supplementary franking (1K)
North Germany postcards: 6 skilling	Without supplementary franking (underfranked) (1K)
Germany postcards: 6 skilling	+2 skilling TF (1K)
Netherlands postcards: 10 skilling	+4 skilling TF (1K)
1891 postcards: 10 ore	+5 ore (underfranked) (2K)

10.2 Datestamps

10.2.6 "Too Late" Datestamps

Until November 1875, oval datestamps (abbreviated OVA) were used in Copenhagen to indicate that the mail had been handed in too late in the day to be forwarded before the next day. The datestamp is therefore called a "Too Late" datestamp (DK: "overmønstingsstempel").

"Too Late" datestamp as cancellation.
EB2 R5a sent from København to Holsten 7.5.1875. Sent in the ore period.

10.2.7 Foot Post Datestamps

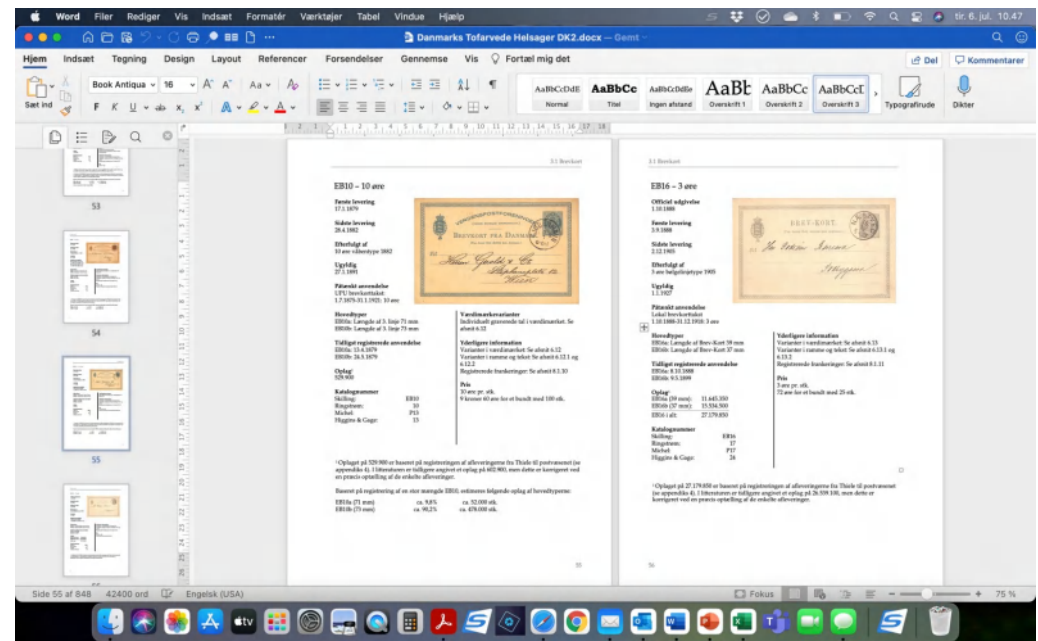
The oval foot post datestamp with F and P on each side is found in two different types, both of which were used until 1876 by the Copenhagen Foot Post. The datestamp colour found on postal cards was blue until March 1872, and then black. The oval datestamps are most often used as a datestamp but are also known to be used as a canceller. The latest recorded use of the footpost datestamps is 29.2.1876. Read more in Schou (2015).

Foot post datestamp in blue.
EB La printing 1 R5a sent in København 29.2.1871.

Valg af IT program

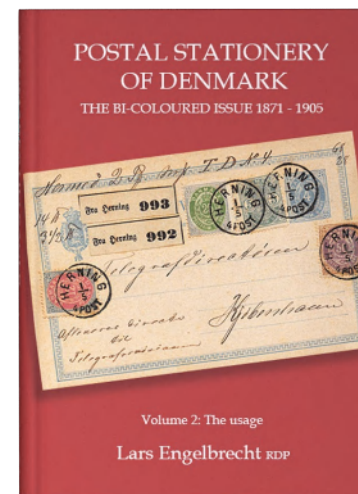
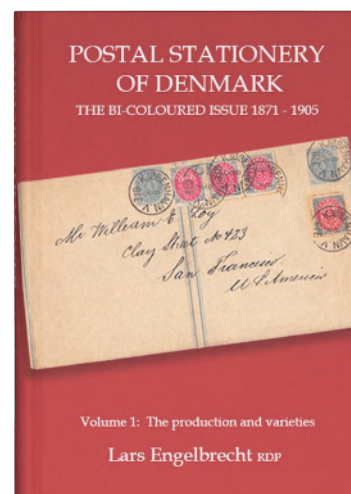
- InDesign er det IT program, der normalt bruges til opsætning af bøger
- Jeg valgte Word til Mac, der i de nyeste udgaver kan opsætte bøger – inklusiv illustrationer
- En af fordelene ved Word er funktionen til indeksering
- Kræver god computer kraft

Den engelske udgave

- Jeg ville også gøre bogen tilgængelig på engelsk, men jeg bryder mig ikke om bøger, der er på både dansk og engelsk
- Jeg besluttede derfor at lave to versioner af bogen: En dansk og en engelsk
- Det tog mig tre måneder at oversætte bogens 848 sider

Den engelske udgave er solgt til:

Markedsføring og salg

- Som selvudgiver stod jeg med alt ansvar for markedsføring og salg.
- Meget salg af bøger sker normalt på udstillinger og møder – men det var ikke muligt pga. corona.
- Jeg lavede en dansk og en engelsk hjemmeside, hvor man nemt kunne bestille bøgerne. Det virkede fint.
- Jeg lavede to videoer på YouTube, hvor jeg bladrer bogen igennem. De er blevet set af mange hundrede.

Digitale Downloads

- Bogen er udsolgt, og derfor har jeg startet salg af en digital udgave af den engelske bog.
- Bogen kan downloades for USD 30 på www.postalstationery.dk
- Der downloades to pdf filer

Purchase Digital Book: Postal Stationery of Denmark - The Bi-coloured Issue 1871-1905

30,00 \$

☐ Send me product updates and offers via email

[PayPal](#)

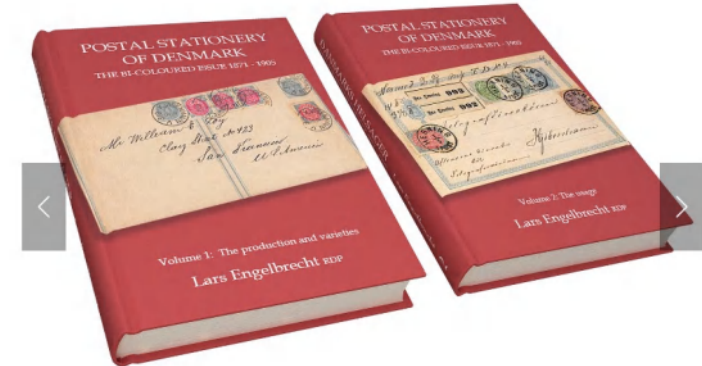
[Betalingsskort](#)

Leveret af PayPal

Secure payment with account or card via PayPal

Powered by Payhip

Buy and download the digital book here:

Digital Book: Postal Stationery of Denmark - The Bi-coloured Issue 1871-1905

30,00 \$

[Buy Now](#)

This is a digital book for download. You are buying two pdf files - one file for each volume.

The book explains in the first volume about the background for Denmark's first postal card in 1871 and shows all the essays and proofs of the issue. The book then describes the different types and varieties of all bi-coloured postal stationery: postal cards, reply cards, letter cards and wrappers.

The second volume focuses on the usage of the bi-colored postal stationery in all postal historical aspects, including rates, supplementary frankings, special types of mail (samples of no value, border mail, ship mail, captain's letters, naval mail etc.), postal markings (cancellations, date postal markings, railway postal markings, ship postal markings, private postal markings, return handstamps, office handstamps, etc.), labels, manuscript markings and much more.

You will get the following files:

PDF (290MB) PDF (209MB)

Fysisk håndtering af de trykte bøger

- Ialt fik jeg trykt 300 bogsæt:
  - 254.400 A4 sider
  - 1.185 kilo leveret på paller i indkørslen
- Alle 1185 kg skulle bæres ind i huset (og opbevares)
- Alle bogsæt skulle pakkes forsvarligt
- Alle bogsæt skulle afleveres på posthuset

15 boganmeldelser

PHT (Danmark - John Buur Christensen)

DFT (Danmark - Ib Krarup)

NFT (Danmark - Niels-Kristian Hansen)

Nordisk Filateli (Sverige - Jonas Hällström)

Budstikka (Norge - Per Erik Knudsen)

Deutsche Briefmarken Zeitung (Tyskland - Rainer von Scharpen)

Het Noorderlicht (Holland - Ton Steenbakkers)

FEPA News (Europa - Ari Muhonen)

AIJP Website (International - Rainer von Scharpen)

Il Collezionista (Italien - Giancarlo Morolli)

The London Philatelist (RPSL - England - Alan Huggins)

The United Postal Stationery Society Journal (USA - Wayne Menuz)

The Postal Stationery Society Journal (UK - Mike Smith)

The Postal Stationery Collector (Australien - Ian McMahon)

FIP Postal Stationery Commission Newsletter (International - Mike Smith)

Boganmeldelser

"Værket er spækket med ny viden"

"Samlere af posthistorie får mindst lige så meget ud af bøgerne som samlere af helsager"

PHT - Posthistorisk Tidsskrift

"Bogen er efter min mening et forbillede for en seriøs tilgang til studiet af et område indenfor filatelen"

NFT - Nordisk Filatelistisk Tidsskrift

"Jeg kan ikke mindes at have set en så overvældende gennemført og overlegen analyse af helsagers variationer"

DFT - Dansk Filatelistisk Tidsskrift

"A truly outstanding addition to the philatelic literature"

The London Philatelist (RPSL)

"Probably the most comprehensive postal stationery book ever produced"

FIP Postal Stationery Commission Newsletter

"This is a fine example of how the most important issues in each country should be handled"

FEPA News

"Even the most advanced postal stationery collector or specialised postal historian will expand his knowledge with the help of this encyclopaedic reference work. "

AIJP

Priser til bogen

- 2021 FEPA medaljen for "Exceptional Philatelic Study and Research"
- Stor guld medalje, 95 points – Helvetia 2022 – FIP udstilling
- Runner-up til 2022 Crawford Medaljen – Royal Philatelic Society of London (RPSL)
- Den lille Trelleborg Medalje 2022

[illegible]

Konklusion

- Man bruger virkelig, virkelig, virkelig **meget tid** på at skrive og udgive en bog.
- Man bliver slet, slet, slet **ikke rig** af at udgive en filatelistisk bog.
- Men hold da op, hvor er det en **stor tilfredsstillelse** at stå med den færdigtrykte bog!
- Og hvor er det fantastisk, **når andre så bruger det, man har beskrevet i bogen.**

Tak fordi I ville høre om min bog

Læs mere om bogen:
www.helsager.dk